

NDÈ WEYÌÌ NÀGEHTLÌÌ EYITS'Q ASÌÌ ŁADI ?QETLÌÌ

Kò nàezhe goht'och'ìì eyits'q akò ndè k'e ts'q asich'ìì whela, asìì mohdaà wets'ahòejì eyits'q asìì wets'ahòejì-le, dìì hanì asìì hazhö eyìì nèk'e wedæetì gha sènàe?ì neèt'ìì nàowo weghà k'è ts'q sènadle ha. Done esawòdech'ìì eyits'q asìì hazhö deghà seèdle ts'q asìì hazhö deghà weghàlada ha. Asìì hazhö wets'ahòejì sìì, nezì deghà weghàlada t'à asìì ts'q nìizhe ha eyits'q adì ts'q ?qedè ha ts'q adle ha.

Asìì wets'ahòejì-le hanì ndèyìì gehtlìì gha gehtsì ha, sqòmbak'è ndè k'e tanì ekiyeh agele ha. Dìì asìì mohdaà wets'ahòejì-le ndè weyìì gò?à yìì gehtlìì ha, asich'ìì ?qedè eyits'q lñee whaà kògot'aà wets'ahòejì hanì sìì wet'ìì qhchì gehtsì t'à asìì k'egèle lè sìì hazhö ndè yìì gehtlìì ha. Tich'ìì senà?ì k'è, tich'ìì ehtlìì, eyits'q filter media t'a whacho ndè yìì gò?à yìì gehtlìì ha. Dìì ndè yìì gò?à wegoò hohlè ha sìì, tich'ìì senà?ì kò gehtsì gha sìì, lða whagots'q eyi ndè yìì gò?à wet'aget'ìì ha.

EHTLÈ ASÌ TS'Q EYITS'Q KWE NÀK'È

Kwe nàk'è eyits'q kwewa nechàlea lanì wet'ìì ndè yìì gò?à weyìì nàgehtlìì ha eyits'q ndè weyìì gò?à k'è wedæedzeè gha sìì wet'aget'ìì ha. Hagele ha dìle dè, ahsì ts'q kwe nàk'è gohlì sìì, ndè yìì gò?à wet'aaà dàlcha-le adle ha sìì gha wet'ahòet'ìì ha.

Ndè ts'q kwe nàgehk'è t'axqò dè, done wek'e nezì k'ede gha seèdle ha eyits'q ndè tsìiwich'ìì eyits'q ti weka nezì k'et'lò ha seèdle ha.

TI WEXÒEDI

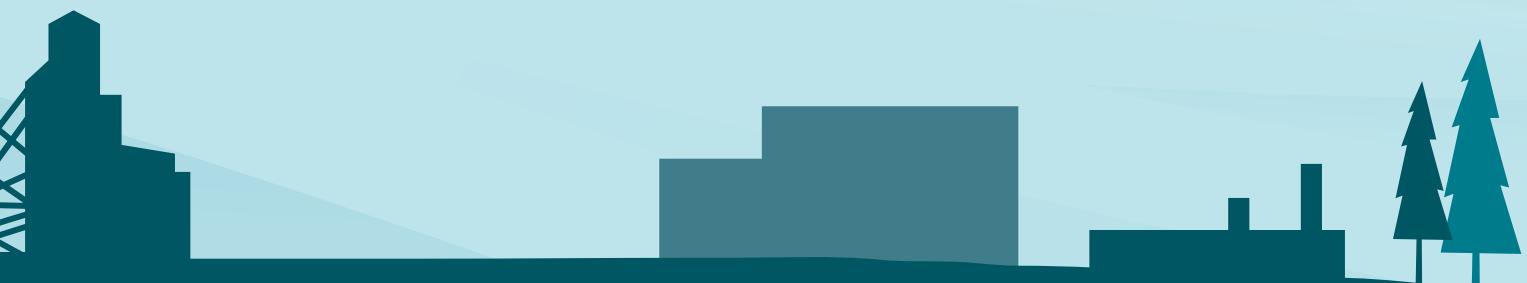
Sqòmbak'è wek'e ti gohlì sìì, hazhö tsììwo eyits'q hanit'ìì ndè k'e nàfats'ehtlìì hadìì. Ti wek'enàetseè kò, akò nèk'e hohlè ha sìì, nàeditlì while ayele t'à eyits'q weè?ò ts'q asìì mohdaà tsììwo sìì nezì wek'enàetseè ha eyitl'axqò dè achì ndè ts'q nàgehtlìì ha.

Akò ndè k'e tanì ekiyeh ti wek'enàetseè wegoò kò hohlè ha, ti wek'enàetseè dè, nàeditlì while ade ts'q eyixè, ti nezì ts'edò ha dìle ts'q sènadle ha eyits'q eyileh nàowo sìì ghà wexòedi ha wet'ìì ndè desawòdech'ìì gha sìì wexòedi ha. Eyìì ti wek'enàetseè kò xo ghaà etle ha. Ti wek'enaàtso ndè ka satsòwe njit'ìì t'à Back Bay ts'q haítlìì ha, Ehdaàdeà gà haítlìì ha. Dìì akò ti wek'enàetseè kò whe?ò sìì, ti wek'enàetseè wegoò hòlì t'axqò dè zò eyìì kò nàezhe ha.

EHDAADEA BAKER CREEK

Baker Creek lìa adì whe?ò sìì ?ai?ì ha, hanìkò, hòtsaà ti lò ndè teè dàewì dè gha nezì dexæetlìì gha seèdle ha. Nàeditlì hazhö Ehdaadeà ts'q teè gotl'a ts'q ehtlìì gohlì sìì eyìì sìì segele ha.

Baker Pond ayìì xo k'e ti ndè teèwì dè gha ti nezì dexæetlìì deè?ò dekoò adle ha. Lìwe dexæedè gha sìì adle ha, hanìkò, Baker Creek yìì achì lìwe nàeshe adle ha nìdè akwełò Canada gha lìwe k'ade eyixè tichodeè gha k'òodeè gillì sìì eyits'q Sqòmbak'è goot'ìì sìì gits'q gots'ede ha eyits'q done mohdaà ładì dìì nàowo gighö nànidè sìì xè gogende ha.

WEGONDI DEÈ?Ò WEK'ÈASHQÖ HA DAHWHQÖ DÈ

Wet'ìì Gots'ende: 867-669-2426 Web: www.giant.gc.ca Twitter: @GiantMine

Dìi wegondi achì nèahtlìì ha dahuhq dè, jø gits'q gahde: CommunicationsPublications@aadnc-aandc.gc.ca
www.canada.ca/indigenous-northern-affairs | 1-800-567-9604 | TTY only 1-866-553-0554
QS-6392-500-WD-A1 | Njhtl'è: R74-491-2018R-PDF | ISBN : 978-0-660-26253-6

©Her Majesty the Queen in Right of Canada, 2018.

Dìi wegondi Kwt'ìì k'è átt'è eyits'q Mola yati k'è átt'è, dìi njhtl'è wet'ìì Giant Mine Remediation Project - Socio-Economic Strategy/ Projet d'assainissement de la mine Giant : Retombées socio-économiques.

Giant Mine Senàgeh?ì La WEDÀETÌ EYITS'Q SENÀDLE GHA WEGONDI NEK'QÀGHÀ WEGONDI NEK'QÀ

Sqòmbak'è wedæetì eyits'q senàgedle ha wela wek'èjò xè edàanì weghàlada ha, hanit'a senàgele ha eyits'q ats'q ts'q edàanì wexòedi gha njhtl'è seèdle ha, edàanì segi?hwø ha, eyits'q edàanì dee?ò ndè tseèwìch'ìì wexòedi ha eyits'q edàanì nezì weghàlada ha sìì wexòedi ha. Dìì njhtl'è edàanì Giant Mine wedæetì eyits'q edàanì senàgedle ha wegondi hø'te.

GIANT MINE EDÀANÌ WEXÈHØJWO WEGONDI

Sqòmbak'è 1935 eköt'a Sqòmbakwe greenstone yìì akwełò wegöt'q. 50 xo ?ogò ts'q Giant Mine k'e eghàlagjìdà, lòhdì lemi ounces sqòmbakwe gihchì eyits'q Sqòmbak'è kòta eyits'q edzanèk'e sqòmba degeëtsì gha sìì gots'ajndi.

Royal Oak Mines Inc. 1990 1999 ts'q Giant Mine k'e eghàlagjìdà, Hanìkò Sadatloò Zaà 1999, dø ładì wet'ìì whe?ò adlì. Tatì Zaà 1999 hò, sqòmbanàledø git'a whe?ò adlì, federal government gha git'a whe?ò adlì.

Sqòmbanàledø Giant Mine gits'q k'òowo agejà hò, lìa akò asìì hazhö whela sìì xè ndè k'egedi xè segi?hwø.

Eyits'q sqòmbanàledø akò ndè tsègi?hwø xè nàeditlìì ndè gotl'a gehlè sìì gits'q hø'lel ajà eyits'q ndè goka sìì asìì whela sìì gits'q hø'lel ajà. Eyits'q akò asìì hazhö whela sìì weghøhøjìì neèt'ìì edàgele ha xè edàanì senàgele ha gits'q hø'lel t'à edàanì senàdle gha njhtl'è gehtsì sìì hazhö weyìì dek'ehtl'è.

2014 Ndè Edàanì Senàdle ha gedì t'à weghø njhtl'è hòlì hò, njhtl'è achì senàgjìlì, eyits'q edàanì ndè goka segele ha done dìì hanì la deè k'egeshø gillì sìì dagogehke ha, done solì gha k'òodeè, nàowo xòedidø yalì eyits'q kòta done nadè dedì sìì edàgjìwø gets'edì t'à dageèke ha.

WEDÀETI EYITS'Q SENÀDLE GHA WEGONDI NEK'QÀ

SQÒMBAK'E EDÀANÌ WEWAHT'I HA

Kò hazhq edàatlo whela – 85 kò whela, 25 ts'q asilch'ii whela, 30 km ts'q tili niij?à, k'ak'otl'ii niij?à eyits'q emqch'q sìi niij?à – hazhq wet'ahòet'le ade ha, nàezhe ha eyits'q nàgeèle ha. Kò mohdaà hohlè xè ?àela ha sìi, dìi hanì hot'e:

- Emqch'oh nàwhèt'ii adle ha, done akø at'haale gha eyits'q adl ndè ehto adle sìi wemqo sìi wexòedì t'a, ti wek'enàetsee k'è, asìi wech'ahòejì le asìi ndè yìi ghet'l ha, eyits'q adjsee nàediljè ndè k'è whela sìi ?àela ha;
- Wet'è ndè ehto adle gha satsòmbbehchj;
- Sònàgedèkò eyits'q akø done eghàlagj nda gigoht'q done gighàda gha kò (NWT Mining Heritage Society git'a whela t'a gits'q k'èode ha);
- Wet'è asìi kò ta k'eèzhe, tili lani, wet'è ndè gotl'a k'etl'ò eyits'q dashaka niij?à, wet'è asìi akø hazhq ndè k'è asìi whela ts'q aget'l ha;
- K'ak'otl'ii eyits'q wet'è elèts'q gots'ende goht'q;
- Ndè goka tiwee niij?à xè hai'tl'i k'è sìi gohl ha;
- Eghàlagide gini htì'ekò eyits'q ndè segj'hwhodò sìi gini htì'ekò eyits'q satsòmbbehchj whela kò;
- Ndè yìi asich'ii lageht'l hò wegho hòejì-le; eyits'q
- Whagots'q ndè gotl'a ts'q aget'l gha sìi gigha hò?q ha.

NDÈ GOTL'A

Ndè gotl'a ts'q ndè mohdaà dezhi-le sìi tich'ii t'a weyìi nàgeht'l i ha eyits'q asìi mohdaà ladì sìi t'a xè done eyits'q tich'adil esawòdech'ha gha sìi wexòedì ha. Ndè hazhq ndè gotl'a ts'q weyìi gò?à hò, hazhq wedàedzeè ha, hanikò, ilè zo wedàexàjtq ha wet'è ndè gotl'a wexòedì ha whagots'q enexàjtq ha.

NDÈ GOTL'A NÀEDIJLÌ WHELA EHTQ ADLE HA EYITS'Q B1 SÌI WEYÌGQ?À SÌI EHTQ ADLE HA

Edàanighq ndè gotl'a ts'q nàediljè eyits'q asìi mohdaà wech'ahòejì ndè gotl'a whela àdla sìi t'a, done eyits'q ndè sìi esawòdech'ha gha ndè gotl'a ts'q niizha, t'a hot'aàlò ndè gotl'a whela ha. Ndè yìi gò?à B1 weyìi nàediljè gohl t'a eyìi sìi eht'q adle ha. 10 m wemqo ts'q ehto adle ha wet'è asìi hazhq akø whela sìi -5°C ts'q edza agìhwq ha. Ndè nàgøyich'ha ndè gotl'a ats'q ahsì ehto niì gha wexòegihdi ha.

NDÈ YÌI GQ?À

Eyìi weè?q ts'q mohdaà ndè yìi gò?à sìi, kwe t'a eyits'q sqòmbak'è nèk'e ts'q kwe ndè yìi gò?à yìi nàgeht'l ha. Ndè hazhq weyìi gò?à gohl sìi hazhq nezj wedageèdze ha, done akø ts'q at'ich'ha eyits'q ndè gotl'a ts'q tì dàewich'ha, hanì nìdè sqòmbak'è k'è tì k'etl'o wexidì ha honi eyits'q ndè gotl'a ts'q nàediljè whela sìi, wexidì ha honi.

TICH'I?EHTL'È EYITS'Q DEHDÀEZHE

Tich'iehtl'è weyìi nàel gohl wet'è done eyit'so ndè sìi xiidi ha dile, dagechì ghà hanì-le dè nàedilì tì weyìi t'a gixiidi ha dile.

- Tich'iehtl'è t'a ndè gotl'a weyìi go?à sìi weyìi geht'l ha.
- Dìi tich'iehtl'è ndè gotl'a whela agele ha sìi weka kwe nechà t'a wedàedzeè ha eyits'q tì k'etl'och'ha asìi teè whechì adle xè tì hæt'l'ì gha deghæt'l'ì adle ha wet'è tì hæt'l'ì t'a wek'enàetsee ha eyits'q ndè gotl'a ts'q tì akika k'etl'och'ha seèdle ha.
- Sazhì ts'phk'e tich'iehtl'è whet'l'i sìi north eyits'q tanì ts'q tich'iehtl'è whet'l'i agele ha.
- Ndè dàezhe wek'ahòeta ha, ahsì lha nàtso niì gha eyits'q senàdle ha dè hadle ha.
- Adl ts'q tì hæt'l'ì eyits'q senàgeh?l k'è, eyixè asìi mohdaà tsìjìwo dè, lègeht'l'ì ha eyits'q wek'a sìi seèdle ha.
- Kwe sìi wet'è wedàedzeè ha.

ASÌI MOHDAÀ SÌI TSÌJÌWO

Kwe weta nàedilì gohl, ehtl'è sìi eyits'q teè wet'l'a ehtl'è sìi weta nàedilì gohl sìi Canadian Council of Ministers of the Environment (CCME) ginàowo ghà nàetà-le dè eyits'q dihdè Edzanèk'e ts'q government (GNWT) ndè gha k'èowó ginàowo ghà nàetà-le dè, done ts'q eyits'q ndè xiidi ha honi gïwq dè ahsì ts'q tæzezhe ha. Sqòmbak'è tanì ekiyeh ndè mohdaà tsìjìwo gïwq dè, GNWT ginàowo ghà ndè wek'e eghàlahoda gha senàdle ha. Ídì adl kòta whela lè sìi, adl elà whela eyits'q tambaà hazhq GNWT ginàowo ghà ndè done gik'e kò gehtsì ha dile ts'q senàdle ha. Ndè tsìjìwo sìi, hageht'l'ì t'a adl tich'iehtl'è whet'l'i sìi ts'q nègeht'l'ì ha.

AKØ NDÈ K'E TI K'ETL'Ò K'E

Akø ndè ts'q tì k'etl'ò, (tich'iehtl'è whet'l'i ts'q eyits'q tia yàgola sìi ts'q) ndè ts'q haiwi ha ts'lwq dè, tì nezj wek'enàetsee zò t'a ha. Dìi hanì tì nàtsì t'a wek'ahòeta ha, adl akø sqòmbak'è k'è tì whehtq sìi ts'q nègeht'l'ì ha eyits'q tì ndè ts'q nàlegeht'l'ì kwe, seedle ha.

